

Případ č. 2

Stupeň složitosti: jednoduchý

Cílové skupiny: všechny

Poznámka: Následující případ obsahuje specifické vybrané otázky z celkového a všeobecného vyšetřování.

45letá uprchlice je předvedena k vyšetření z důvodu zjevných rozporů mezi první a současnou výpovědí a z důvodu doplňujících tvrzení předložených právním zástupcem poškozené v pozdější fázi azylového řízení. Ačkoli v rámci prvního výsledku uvedla, že byla vystavena pouze bití na celém těle, později svoji výpověď doplnila o případy mučení, jehož součástí mělo být i znásilnění. Klientka měla být uvězněna a mučena dva roky před útekem z vlasti a podáním žádosti o udělení azylu.

Lékařský nález praktického lékaře v hostitelské zemi poukázal na druhotný ekzém, avšak neobsahoval plné posouzení psychického stavu pacientky ani žádný patologický nález. Tato skutečnost byla použita coby jeden z argumentů pro zamítnutí žádosti klientky. Další odůvodnění se odvolávala na rozpory ve výpovědích klientky. Klientka byla poté násilně navrácena do vlasti. Při přezkoumání případu organizace pro dodržování lidských práv zjistila, že klientka byla ihned po svém návratu do vlasti zatčena zvláštní policejní jednotkou. Kontakt s klientkou byl nenávratně ztracen.

Otázky:

- 1) Jsou rozpory ve výpovědích a opožděné uvedení některých skutečností důkazem o nedůvěryhodnosti klientky?
- 2) Jak lze vysvětlit rozpory ve výpovědích a opožděné uvedení případů znásilnění?
- 3) Jak měl dál postupovat lékař?

Odpovědi:

1) Jsou rozpory ve výpovědích a opožděné uvedení některých skutečností důkazem o nedůvěryhodnosti klientky?

Ne. Fyzické a psychické násilí často způsobuje poruchy soustředění, paměti a nejednotnost výpovědí.

2) Jak lze vysvětlit rozpory ve výpovědích a opožděné uvedení případů znásilnění?

Zejména v případě sexuálního násilí může být pro oběť nesnadné či dokonce nemožné poukázat již při prvním výslechu na dřívější znásilnění, a to z důvodu pocitů zahanbení a viny. Je třeba dodržovat specifické postupy, uvedené v Istanbulském protokolu, na ochranu obětí proti opakování traumatického zážitku a k vyjasnění zjevných protimluvů. Kromě psychologických faktorů, jako například pocitů zahanbení a viny, je třeba zvážit též tělesná poranění, například traumatické poškození mozku, a reaktivní psychologické poruchy a deprese, které se velmi často vyskytují u obětí násilí.

3) Jak měl dál postupovat lékař?

Kromě dodržování opatření a pokynů uvedených v Istanbulském protokolu je třeba provést psychologické vyšetření, byť i jen základní. Vyšetření je třeba provést navzdory možné stigmatizaci v rámci místního kulturního prostředí. Klientce měly být doporučeny další diagnostické postupy, například nukleární magnetická rezonance k vyloučení poškození mozku a scintigrafie kostí k vyloučení poškození kosterního aparátu, nebo mělo být neprovedení těchto diagnostických postupů zmíněno v negativním lékařském nálezu. Tím by byl azylový soud upozorněn na omezený rozsah možných závěrů.